

Podium / do 5 apr / 20:00

Van standbeeld naar schandpaal?

Met o.a. Abram de Swaan en Adriaan van Dis

Hoe gaan we om met monumenten die het koloniale verleden herinneren?

Het rijksmonument voor Joannes Benedictus Van Heutsz op het Amsterdamse Olympiaplein gaf al voor zijn onthulling in 1935 aanleiding tot kritiek. De Provo's plaatsten bommetjes en besmeurden het met verf. Bij protestacties in de jaren tachtig werden de naam Van Heutsz en zijn portret van het monument gesloopt. In 2001 werd besloten het Van Heutsz monument om te dopen tot het Monument Indië-Nederland. Een bordje op de achterzijde van het monument vertelt dat dit werd gedaan omdat Van Heutsz door velen verantwoordelijk wordt gesteld voor een zwarte bladzijde uit de Nederlandse geschiedenis in Atjeh. Bijna twee decennia nu herinnert het monument aan de koloniale periode waaruit Van Heutsz en de zwarte bladzijde van het kolonialisme zijn weggegomd.

Kunstenaar **Hans van Houwelingen** bepleitte in een opiniestuk NRC Handelsblad dat, gezien het huidige postkoloniale debat, de naam en het portret van Van Heutsz weer op het monument aangebracht moeten worden. Van Houwelingen wil als denkmodel de schandpaal herintroduceren.

“Het is nu tijd om oog in oog met de geschiedenis te staan en ruimte te krijgen om te onteren. Het monument moet juist wel getuigen van de zwarte bladzijde in de koloniale geschiedenis en schande daarvan spreken”.

Tijdens dit programma spreken we met **Vilan van de Loo, Adriaan van Dis, Irene de Craen, Abram de Swaan, Jeffrey Pondaag, Dr. Esther Captain** en **Hans van Houwelingen** over het gebruik van eretekens uit het koloniale verleden en over de vraag of de schandpaal, als instrument om te ontëren, zich in het collectief bewustzijn zou kunnen nestelen. Dat doen we aan de hand van de concrete casus: Van Heutsz.

Sprekers:

Hans van Houwelingen (1957) is beeldend kunstenaar woonachtig en werkzaam in Amsterdam. Hij volgde opleidingen aan de Academie Minerva in Groningen en aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam. Met zijn werk zoekt hij naar de relatie tussen kunst, politiek en ideologie. Hij heeft sculpturen, monumenten en stedelijke ruimten ontworpen. In 2013 ontving hij de Wilhelminaring. In september 2017 schreef hij een stuk in het NRC over de relevantie van het behoud van standbeelden en straatnamen die ons herinneren aan ons verleden.

Abram de Swaan (1942) is emeritus universiteitshoogleraar sociale wetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. In 2015 verscheen zijn boek *Compartimenten van vernietiging* over genocidale regimes en hun daders.

Dr. Esther Captain is senior-onderzoeker en projectcoördinator van de deelstudie naar de bersiap binnen het onderzoeksprogramma Dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië, 1945-1950.

Adriaan van Dis (1946) is schrijver, journalist en presentator. In 2014 verscheen het boek *Ik kom terug*, waarin de moederfiguur vertelt over 'de kolonie', haar tweede land en de oorlog.

Jeffrey M. Pondaag had van jongs af aan een speciale interesse in geschiedenis, eenmaal in Nederland botste zijn Indonesische visie al snel met de Nederlandse visie op de koloniale geschiedenis. Pondaag neemt actief deel aan het publieke debat en schrijft regelmatig opiniestukken. Hij is tevens een van de opstellers van de open brief met bezwaren tegen de aanpak van het Nederlandse onderzoek naar de koloniale oorlog 1945-1949 die in november 2017 aan de Nederlandse regering is verstuurd.

Vilan van de Loo is schrijfster en onderzoekster, vooral op het gebied van Nederlands-Indië. Ze is affiliated fellow bij het KITLV (Leiden) en gastonderzoeker bij Museum Bronbeek (Arnhem). Momenteel werkt ze aan een biografie van Van Heutsz. Zie ook: www.vanheutsz.nl

Irene de Craen is kunsthistoricus, schrijver en artistiek directeur van Hotel Maria Kapel (HMK) in Hoorn. Samen met kunstenaarscollectief Mahony werkte zij aan *Collection Hoorn*: een onderzoek en publicatie naar aanleiding van de viering van 400 jaar Kaap Hoorn. Het onderzoek richtte zich op de vorming van een (nationaal) zelfbeeld in relatie tot de geschiedenis en haar representatie en hoe deze terugkomen in huidige discussies in Nederland over ras en de vertelling van geschiedenis, met name de Nederlandse koloniale geschiedenis.

debalie